

Izbija vsak šetrtak
in velja v poštno
ured in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „2.—
za šetrt leta „1.—

Naročnina se pošilja
opredeljeno v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 1. List se
pošilja do odpovedi.

Prejemniki katol. ti-
slovnega društva do-
živajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pisarniški listi dobajo
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
žajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 31.

V Mariboru, dne 30. julija 1903.

Tečaj XXXVII.

† LEON XIII.

Zdaj ob smrti sv. Očeta Leona XIII. se še le prav vidi, kako spoštovan in priljubljen je bil vsepovsodi. Ni dežele, ni mesta, ni vasi, kjer bi se ne žalovalo za njim. Tudi drugoverci se klanjajo sedaj njegovemu velikemu duhu in ga občudujejo. Katoliški svet pa ve, da ga je zadela prebitka izguba.

V naši, lavantinski škofiji se opravljajo, kakor nam dohajajo poročila, zadušnice za pokojnim papežem z veliko pobožnostjo. V stolnici mariborski so imeli v torek, 28. t. m. mil. knez in škof mašo-zadušnico za pokojnega očeta, katere maše so se udeležili zastopniki vseh tukajšnjih oblasti, odposlanci katoliških društev in pa velika množica vernega ljudstva. Po sv. maši pa so mil. knez in škof v krasnem nagovoru slavili velikega papeža, pri katerem so bili sami petkrat osebno navzoči, da so mu poročali o razmerah v lavantinski škofiji.

Izvenrimski kardinali prihajajo v Rim, da se udeležijo volitve novega papeža. Volitev se začne v soboto, dne 1. avg. in mogoče, da bomo v nedeljo že vedeli ime novega sv. Očeta. Avstrijski kardinali, ki bodo tudi volili novega papeža, so: Čeh grof Skrbensky, nadškof v Pragi, Poljak Puzyna, nadškof v Krakovi, dr. Ant. Gruša, nadškof na Dunaju, dr. Ivan Kačtaler, nadškof v Solnogradu. Pri volitvi novega papeža bosta torej Slovane zastopala grof Skrbensky in Puzyna, drugih slovenskih kardinalov pa ni.

Skupno število vseh kardinalov je sedaj 63. Kadar je njih število polno, tedaj jih je sedemdeset.

Glede izvolitve novega papeža, izmišljujejo si listi vse polno vesti. Pravijo namreč, da sta zdaj med kardinali dve struji, jedna da gre za tem, da bi se izvolilo za papeža jednega izmed mlajših kardinalov, druga pa da nastoja, da bi postal papež eden iz starejših kardinalov. Nekateri pravijo, da bo v slučaju, da bo izvoljen star papež, intronizacija preložil na jesen. Naj si bo pa prihodnji papež ta ali oni, gotovo pa je, da bode Italijan.

Politični shod v Hočah.

»Slovensko društvo«, katero ima za politično življenje spodnještajerskih Slovencev veliko zaslug, a je v zadnjih letih vsled različnih razlogov le životarilo in radi tega izgubilo mnogo na svojem ugledu, se je začelo letos zopet gibati. Ne maramo omenjati, kaj se vse godi za kulisami, kar ostane širni javnosti prikrito, ampak danes opozarjamo le na shode, katere je začelo prirejati v ožjem svojem delokrogu, v mariborskem glavarstvu. Prvo tako zborovanje se je vršilo zadnjo nedeljo dne 26. t. m. v Hočah pri Mariboru. Prihodnjo nedeljo priredi enak shod v Rušah, dne 9. avg. pri Sv. Petru pri Mariboru, in tudi za shode v drugih krajih se že vrše dogovori.

Hoče so za Dravsko polje prag v mesto Maribor in za ta prag se bje ljut boj med

Slovenci in Nemci. Letos so Slovenci pri občinskih volitvah toliko napredovali, da imajo v občinskem odboru šest svojih zastopnikov, Nemci seveda tudi šest. Toda po tem prvem vspehu ne smejo začeti Slovenci mirovati, ampak njih geslo mora ostati: Naprej do popolne zmage! »Slovensko društvo« je prevzelo nalogo, da med hočkimi Slovenci budi in krepki politično samozavednost. Tej nalogi je služil tudi politični shod zadnjo nedeljo dne 26. t. m. pri g. Gselmanu v Hočah.

Shodu je predsedoval vsled odsotnosti predsednika odbornik »Slovenskega društva« veleposestnik in župan g. Franc Pišek iz Slivnice. Pozdravil je v lepih besedah zborovalce, posebno pa navzočega dežel. poslanca g. Ivana Roškarja ter oddal besedo prvemu govorniku g. dr. Vl. Sernecu.

G. dr. Vladimir Sernec govori o narodnogospodarskih težnjah spodnještajerskih Slovencev. Vsak stan naroda se mora razvijati in napredovati. Če eden stan propade, propade počasi celi narod. Kmeti stan je začel propadati. V mariborski okolici gospodari meščan. V Kamnici sta samo dva kmeta! In približno enako je v celi mariborski okolici. Kmeti stan pa propada, ker njegovi pridelki nimajo več nobene cene, in so stroški večji nego dohodki. Kmet se mora vsled tega zadolževati. Povprečno je vsako posestvo za tri četrtine svoje vrednosti zadolženo. Zraven še pridejo visoki in krivični davki. Zemljiški davek nima pri drugih stanovih nobenega vspešnega davka. Kmet mora potem zakonodajstva skrbeti za zboljšanje svojih razmer, a tudi sam si mora pomagati! V to pa

Listek.

Radi spovedne molčečnosti — v smrt. *)

Meseca julija leta 1894 je bilo v sodni dvorani v mestu L. . . . u na Francoskem zbranega mnogo občinstva. Na zatožni klopi je sedel duhovnik Bruneau, obdolžen, da je umoril duhovnika Frikota. Za pričo je bila neka ženska, služabnica umorjenega. Bruneau je sedel mirno, svest si svoje nedolžnosti in udan v voljo božjo. Po njegovem bledem obličju je razlil mir in njegov glas doni tako zvonko, tako prijazno in ob jednem tako žalostno in proseče, da je segalo vsakemu v srce. Na raznovrstna vprašanja sodnikov je molčal, le tedaj, ko so ga vprašali, ali je on morilec, je vskliknil, da je nedolžen.

»Ali vam je morebiti kaj znano, ali sumite koga drugega, da je umoril vašega tovariša?« povprašuje sodnik.

V hudem boju je bil duhovnik. »Bog! daj mi moč zoper skušnjavo«, je vzdihnil proti nebu, potem pa rekel: »Gospod, nedolžen sem; jaz nisem morilec!«

»Priča, povejte še enkrat, kje ste bili,

*) O tej dogodbi smo že lansko leto kratko poročali. — Op. uredn.

ko se je zgodilo zločinstvo?« zapove sodnik priči, služabnici umorjenega duhovnika.

»Bila sem ravno v kuhinji, kar zaslišim zamolkel krik. Poslušam, pa ker je bilo zopet vse tiho, sem mislila, da se motim. Videla sem, da je g. Bruneau šel od mojega gospoda. Ko sem zvečer prinesla večerjo, sem našla g. Frikota vsega krvavega in mrtvega. Prestrašila sem se tako, da bi skoro omedlela.«

»Gospod Bruneau«, pretrga sodnik besedo, »ali imate kaj pripomniti na te besede?«

»Gospod sodnik, nedolžen sem!« reče potrto duhovnik in milo pogleda na pričo, ki povesi oči.

»To ne zadostuje; vi morate navesti dokaze vaše nedolžnosti!«

»Moja vest in Bog, ki vse vidi in ve, sta dovolj jasna dokaza. Drugih dokazov nimam.«

»Tako pa, žalibog, ne morem verjeti, ker razlogi govore preveč zoper vas. Nedolžnost je že marsikdo zatrjeval in Boga klical za pričo in svojo čisto vest, a vendar je bil največji hudodelnik.«

»Nedolžen sem in udan v voljo božjo«, odgovori duhovnik in zopet pogleda na pričo. »Torej nimate nikakih drugih dokazov?« vpraša sodnik.

Duhovnik molči.

»Zakaj ne govorite? Sumite-li koga drugega? Povejte!«

»Ne vprašajte, dé bolestno duhovnik. Jaz sem nedolžen!«

Na vsa daljna vprašanja je zatoženec molčal. Ker ni imel nobenih dokazov, so ga obsodili na smrt, da se mu odseka glava. Mirno je sprejel obsodbo, le s tresočim glasom je vskliknil: »Nedolžen sem!«

Obsodba se je mislila izvršiti v treh dneh.

Bilo je jasno, lepo jutro, ko se je trlo vse polno ljudstva na prostoru, kjer je bil postavljen oder za obglavljenje. Ko pripeljejo obsojenca, zavladala je grobna tišina. Nikdo se ni ganil. Vse oči so bile obrnjene v duhovnika, čegar bled obraz je izražal mir in pokoj. Tu in tam so se slišali globoki vzdih in po marsikaterem licu je tekla vroča solza.

Duhovnik poklekne in moli. Rabelj je že stal pripravljen s podvihanimi rokavi in v jutranjem solncu se bliščečim mečem.

»Nedolžen umrjem, zvest svojemu poklicu«, to so bile zadnje besede duhovnikove.

Meč se zasveti, ostrina zažvižga in glava duhovnikova je padla od trupla. Visoko je švignila kri in piskajoč je uhajala sapa. Nekoliko trepetov, nekaj pregibov — in truplo brez glave je ležalo mirno, nevzdrumno, čakajoč trobente angeljske, ko bo zopet vstalo. Prelita kri je tekla po odru in se cedila na

so mu potrebne 1. slovenske gospodarske šole in 2. gospodarske zadruge. Kmet ne sme upati, da bo z znanjem nemščine napredoval. Največji nasprotniki slovenskih gospodarskih šol in slovenskih zadrug so Nemci. V mariborski okolici so nam napovedali gospodarski boj. Najbližji dokaz za to trditev je gostilna zavednega g. Gselmana, katerega se Nemci dosledno ogibajo. Vsled tega je dolžnost Slovencev, da podpirajo svoje ljudi, da se drže gesla: Svoji k svojim! Boj med Slovenci in Nemci se bo dobojeval na gospodarskem polju. Zato pa:

Ne straši se boja, ne straši se znoja,
Le možko dejanje krepi moža.

Izborni in jedrnat govor je naredil na zborovalce močen utis, in sledilo mu je živahno odobravanje.

Z radostnimi klici pozdravljen nastopi deželni poslanec g. Ivan Roškari. Zahvaljuje se v pristranih besedah svojim kmetiskim volilcem za zaupanje, katero so mu skazali z njegovo izvolitvijo, ter obeta, da bo vse moči zastavil kot poslanec v korist svojih sobratov-kmetov. Potem poroča o delovanju deželnega zbora, ki je imel že dvojno zasedanje, a vsako zasedanje je trajalo le par dni. Slovenski poslanci so storili v teh dveh zasedanjih, kar so mogli. Predlagali so, naj se uvede nov volilni red, ker je sedanji za kmeta in za Slovence posebej skrajno krivičen. Nadalje so predlagali, naj se ustanovi na Spod. Štajerskem slovenska kmetijska šola. V sedanjem času splošnega napredka mora tudi kmet napredovati, ako hoče premagati vse nasprotnike svojega stanu. In napredoval bo, ako se mu dajo kmetijske šole. Te pa se odrekajo našemu spodnjestajerskemu slovenskemu kmetu! Nemška večina nam jih noče dati, ona torej noče, da se naš kmet vzdrži na površju in ne podleže v vsestranskem boju za obstanek. Misli pa bo treba tudi na to, da se daje v ljudskih šolah na kmetih vsaj zadnji dve leti pouk o kmetijstvu. V drugem zasedanju se je odobril začasni proračun; se dovolila ustanovitev nepotrebnega ženskega učiteljskega v Mariboru ter se volil deželni odbor, v katerem imamo tudi Slovenci v g. Robiču svojega zastopnika. Gosp. poslanec še enkrat zatrjuje, da bo vedno stal na braniku za pravice svojih volilcev. Zborovalci so pozorno sledili zanimivim izvajanjem poslančevim ter večkrat, posebno ob koncu, s ploskanjem in »živijo«-klici izrazili poslancu svoje soglasje.

Nato je govoril na kratko g. Gselman, nadučitelj pri Sv. Martinu pri Vurbergu o namenu ljudske šole in o težkoči, da se iz-

vedejo poslančeve želje glede ljudske šole. Gospod poslanec je še enkrat pojasnil svoje stališče.

Ker se ni nihče več k besedi oglasil, so se prebrale in soglasno sprejele naslednje resolucije:

I. Zbrani volilci izražajo svojim deželn. poslancem popolno zaupanje in jih prosijo, da v vseh slučajih postopajo proti brezobzirnemu nastopu deželnozbornske večine in z vso odločnostjo in pri vsaki krivici ponavljajo zahteve ločitve Spod. Štajerja od Gradca v gospodarskih in šolskih zadevah.

II. Zbrani volilci zahtevajo od deželnega odbora ustanovitev slovenskih kmetijskih in obrtnih šol.

III. Kmetstvo ljudstvo se zgraža nad nečutenim napadanjem od strani nemških in nemčurskih listov ter izjavlja, da bode primorano začeti se držati gesla: svoji k svojim!

IV. Volilci zahtevajo, da se nastavlja na Spod. Štajerskem pri vseh uradih slovenske zmožni in slovenskemu narodu naklonjeni uradniki.

G. predsednik Fr. Pišek zaključil z »živijo«-klici na cesarja zborovanje, ki se je vršilo v najlepšem redu.

Politični ogled.

Četrty shod katoliških učiteljev v Avstriji. Te dni se je zbralo na shodu v Lincu 918 katoliških učiteljev iz vseh delov monarhije. Zborovanje se je pričelo v nedeljo dopoldne v hotelu »Avstria« ter je trajalo prvi dan do 8. ure zvečer. Delo prvega dne je bilo posvečeno po največ posannim katoliškim učiteljskim društvom, mej katerimi sta bila zastopana tudi Kranjsko in Goriško. Naslednji dan zborovanja so bila na dnevnem redu mej drugimi naslednja poročila: Hofar o izdaji lastnega kataloga mladinskih spisov, Metzler šolska in ljudska higiena, nadučitelj Heider o potrebi večjega vpliva duhovščine na vzgojo mladine, nadučitelj Schwammel o vzrokih pomanjkanja učiteljev, Kaufmann o pomenu hranilnic za katoliško učiteljsko organizacijo. Sprejete so bile z navdušenjem vse zadevne resolucije, kakor tudi one, v katerih se govori o nenravnih razglednicah in pa pijančevanju.

Novi skupni finančni minister. Za skupnega finančnega ministra in upravitelja Bosne in Hercegovine je mesto umrlega Kallaya imenovan doseđanji poslanik v Atenah baron Burian. Zaprisežen je bil dne 29. t. m.

v Ischlu, kjer sedaj biva cesar. Baron Burian, rodod Madjar, je zet bivšega ogrskega domobranskega ministra Feyervarya in je star 53 let. L. 1875. je bil vicekonzul v Bukareštu, l. 1878. v Belgradu in l. 1880. v Zofiji. Od l. 1882. do 1886. je bil prideljen general-konzulatu v Moskvi in je postal generalkonzul v Zofiji, kjer je ostal do l. 1895. Od tam so ga poklicali kot poslanika na Vürtembersko. Od l. 1897. je bil poslanik v Atenah. Burian bo vodil upravo Bosne in Hercegovine v Kallayevem smislu, to je v smislu protislovenskega madjarskega nasilstva.

V Venecueli, južnoameriški ljudovladi, je še domača vojska. Dve stranki se že mesece bojujeta. Slednjič se je začela nagibati zmaga na vladno stranko. Pri zadnji bitki je bilo na obeh straneh ubitih in ranjenih 1500 mož.

Vojska med Rusijo in Japonsko. New-yorski listi prinašajo vest o preteči vojni med Rusijo in Japonsko. Amerikanci se baje trudijo prepričati vojsko, ker povdarjajo, da je vzdržanje miru v vzhodni Aziji potrebno, ker bi bile primorane tudi druge velesile poseči vmes. Vzrok razpora med obema državama je ta: Rusija je dobila od Koreje dovoljenje, sekati na otoku istega imena gozdove. Japonska pa trdi, da služi to dovoljenje Rusiji v pretezo, da more pošiljati vojake v Korejo. Iz Tokija, glavnega mesta Japonske, se poroča, da je začela Japonska kupovati živež in druge potrebščine za vojno, ter da se pogaja za nakup novih vojniških ladij. Tudi ruska mornarica pred Vladivostkom je pripravljena, da lahko vsak čas prične vojsko. Japan se nadeja, da mu pomagata v slučaju vojne Anglija in Francija (?) Rusija že od 15. t. m. pomnožuje vojaštvo v vzhodni Aziji, kamor vozi tudi težke topove. Na železnici ima to prevažanje prednost pred vsem drugim prometom. Položaj je jako napet, ker Rusija noče nič slišati o Japonskih zahtevah zastran Koreje.

Dopisi.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Novi krajni šolski svet.) Dne 12. julija t. l. se je vršila volitev za načelnika ter uamestnika v krajni šolski svet. Pa strmite, ta dan se je pokazalo, da stoji trojiška župnija na dnu narodne zaspanosti. Po krivdi nekaterih tukajšnjih vplivnih naših mož ter po silni agitaciji trškega generala ter zgornje-lenartskega župana, se je zgodilo, da je izvoljen načelnikom posilnimec Kirbsch (š), na-

zemljo. Glava je še odpirala usta, jezik je migal in trepalnice še utripale, nato se je tudi to umirilo. Ljudstvo je pa glasno zahtelo, ko je rabelj dvignil odsekano glavo in jo pokazal občinstvu.

* * *

Preteklo je kakih osem let. Dolg čas, ako gledamo v prihodnost, kratek, ako se oziramo v preteklost. Nesrečnega duhovnika je že vse pozabilo; kar se je dogodilo nekaj, da je zopet oživel spomin nanj.

Bilo je zvečer. Dež je pršal in povrh je bilo še veterno, da je vsak — ako ni imel nujne sile — najrajši tičal doma. V mestu Nantesu je nekdo potrkal na župnišče, proseč za spoved k neki na smrt bolni ženski.

Kmalu na to je stopal duhovnik z Najsvetejšim proti majhni hišici. Spodaj v kleti na slabi postelji je ležala ženica srednjih let. Ko jo je duhovnik spovedal in obhajal, je odšel bled in zamišljen. Bolnica je pa poklicala po njegovem odhodu gospodarja in še dva druga ter začela pripovedovati:

»Čutim, da se mi bliža smrt. Strah me je pred njo in pred večnim sodnikom, pred katerega kmalu stopim. Predno pa umrjem, hočem še povrniti, kolikor je v moji moči, čast tistemu, ki je moral zaradi moje hudobije nečastno umreti. — Bila sem več let

služabnica pri duhovniku Frikotu v mestu L. . . . u. Imel je mnogo denarja in večkrat se mi je vzbujal pohlep po njem, vendar sem se od začetka premagovala. Medtem sem se seznanila z nekim človekom, ki mi je obetal zakon. Hotel je od mene denarja, ker pa sama nisem imela dovolj, on je pa čim dalje več potreboval, sem začela jemati svojemu gospodu. Ker sem se bala, da bi mi ne prišel na sled, potem bi zgubila službo, sva se dogovorila, da ga umorim in mu vzamem ves denar. Sklep, ki nama ga je nasvetoval sam hudohec, je dozorel. Ko se je Frik kakor navadno po obedu vlegel, da malo zaspi, sem ga umorila, denar pobrala in ga dala mojemu zaročencu, da bi ga pri meni ne našli. Nato sem prosila g. Bruneaua, da me spove. Gospod, nič hudega sluteč, mi je izpolnil mojo prošnjo in tako sem ga prisilila k molčečnosti. Vedela sem, da ne prelomi spovedne tajnosti. Pa mojega zločinstva še ni bilo konec. Satan me je vpletal čim dalje bolj v svojo mrežo. Šla sem na sodnijo in zatožila ter pričala zoper Bruneaua. Obsodili so ga na smrt in mu odsekali glavo. Bila sem že tako v rokah hudičevih, da sem šla gledat na morišče svojo nedolžno žrtev. Videla sem, kako je odletela glava, zdelo se mi je, da me je še v zadnjem hipu pogledalo njegovo oko. To me je tako presunilo, da nisem našla

več miru in sem kakor Kajn hodila od kraja do kraja. Moj zaročenec je pa z denarjem pobegnil. Kam, tega ne vem, in še tudi dosedaj nisem ničesar čula o njem. Tako sem preživela v strašnem stanju ta leta; in sedaj na smrtni postelji se mi je vzbudila vest, huje kot kedaj, me žgala in pekla, da mi ni bilo obstati.

Končala je bolnica in težko soplja. Oči treh poslušalcev so bile rosne. Še nekaj vzdihov — in duša je odšla pred sodbo.

»Odšla je k večnemu sodniku; ali ji bo odpuščeno?« vprašal je hišni gospodar ravno vstopivšega duhovnika, kateremu je na kratko povedal nam že znano povest.

»V nebesih je večje veselje nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devetindevetdeseterimi pravičnimi«, odgovori ta resnobno in častljivo.

Veliko zanimanje in pozornost je vzbudila ta dogodka, ki se je razširila po časnikih. Eni so obsojali prenašlo sodbo, drugi so se hudovali nad zločinko in zopet drugi so pomilovali nedolžno umorjenega duhovnika. Tudi mi si lahko mislimo svoje. Duhovnik Bruneau je padel kot žrtva svojega poklica, akoravno bi si lahko z eno samo besedo ohranil življenje.

Tak je katoliški duhovnik!